ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

SHEFLERA GULINI KO`PAYTIRISH TEXNOLOGIYASI USULLARI.

TDMAU “O‘rmonchilik, dorivor o‘simliklar va manzarali bog‘dorchilik kafedrasi o‘qituvchisi:
Azizova Marvar Sharafjonovna, azizovamarvar722@gmail.com ,
TDMAU talabasi: **Umbarova Muxlisa Muxiddin qizi** muxlisaumarova@gmail.com ,
+998 91 584 83 06

Kalit so`zi: jilvali, xonaki, Sheflera, urug', vegetative,

Annotatsiya:
Uyda sog'lom turmush yaratish uchun butun bir san'at. Va yopiq o'simliklar uning ajralmas qismidir. Biroq, har bir kishi yumshoq va jilvali xonaki go'zalliklarga g'amxo'rlik qila olmaydi. Yaxshiyamki, o'simliklar dunyosida juda qiziqarli va ayni paytda oddiy bo'lmagan turlar mavjud. Biz bu maqolamizda “Sheflera” guli haqida gaplashamiz. Barglarning hajmi va rangidan farq qiluvchi bu gulning ko'p navlari bor, lekin ular umumiy fikrga ega - hayratlanarli go'zallik.

Sheflera gulini uyda ko'payish: Turli xil navlar mavjud bo'lgan bir necha turdagi turlari bor. Bu o'simlikning barcha turlari urug'larni va vegetativni ko'paytirishi mumkin. Chig'anoqlarni ko'paytirish odatiy uslubdir, chunki xona sharoitida gullashni ta'minlash juda qiyin. Agar siz muvaffaqiyat qozonsangiz, mukofot juda yaxshi rasemoza yoki bezgakka o'xshash gullab-yashnab turadi.
Yovvoyi sharoitda “Sheflera” uch-besh metrgacha o'sishi mumkin, lekin xonada ularning hajmi odatda 120-150 sm dan oshmaydi.Hayot uchun ideal sharoit yorqin tarqalgan nur, yuqori namlik va harorat (+ 22-25 ° C dan past bo'lmagan). To'g'ridan-to'g'ri quyosh nuridan (ayniqsa, yozda) o'simlik yaxshi himoyalangan. O'sish davrida muntazam ovqatlanish muhim - har 10-14 kun ichida (gullar uchun murakkab suyuq o'g'itlardan foydalanish yaxshiroq).

- **Sheflerani so'qmoqlar bilan ko'paytirish**

Chig'anoqlarni tarqatish - bu shefflinglarni tarqatishning eng sodda va qulay usuli. Uni bahorda yoki yozda (iliq mavsumda) olib boring. Chuqurlikda 5-7 barg qoldirib, o'tkir pichoq bilan kesish kerak. Pastki yaproqlar yumshoq tarzda kesiladi (suvda ko'mish nuqtasiga), boshqalari esa yarimga qisqartiriladi. Tayyorlangan idishlar toza suv bilan (yoki ho'l yorug'lik tuproqli) to`ldirib botiriladi va issiq va yorqin joyga qo'yilishi kerak. To'g'ridan-to'g'ri quyosh nuri ildiz otganda uchib chiqmasligi uchun ehtiyot bo'ling. Yetarli miqdorda suvga ega bo'lishi kerak (yer qurib ketmasligi kerak). So'qmoqlarning ildizlari 14-18 kun ichida paydo bo'ladi. Zavodning ildizlari paydo bo'lganidan so'ng, har bir dastani alohida idishda doimiy joyga aylantirish va ajratish mumkin. Xuddi shu usulda, shefflerning barg bilan ko'payishi ham qo'llaniladi. Buning uchun bargni “to'piqdan” yulib tashlash kerak. Ammo tajribali gul ishlab chiqaruvchilari, barg yordamida muvaffaqiyatli ildiz olish ehtimoli etarli darajada pastligini da'vo qilishadi, shuning uchun reproduksiya uchun klassik so'qmoqlardan foydalanish juda xavfsizdir.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-4

- **Sheflerani urug'lardan ko'paytirish.**

O'simliklar va urug'lar yanvar oyi o'rtalaridan fevral oxirigacha kechqurun qishda ekilgan. Buning uchun engil oziqlantiruvchi substrat (masalan, tuproq, bargli tuproq va qum 1: 1: 1) tayyorlang. Ekin ekishdan oldin tuproqni sterilizatsiya qilish kerak (majburiy). Ekishdan 6-12 soat oldin urug'lar ogohlantiruvchi moddalar eritmasiga (masalan, epin, aloe suv yoki zirkon eritmasi) namlanadi. Shaflera (Schefflera) – dekorativ uy o‘simligi bo‘lib, nafaqat go‘zalligi, balki foydali xususiyatlari bilan ham ajralib turadi.

Foydali jihatlari:

- Havoni tozalaydi – Shaflera xonadagi havoni tozalab, zararli moddalarni yutadi va kislorod ajratadi.
- Namlikni me’yorlashtiradi – Havoning namlik darajasini muvozanatda ushlab, quruq havoni yumshatadi.
- Stress va charchoqni kamaytiradi – Uydagi ijobiy energiyani oshirib, inson ruhiy holatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.
- Kompyuter va elektron qurilmalarning zararini kamaytiradi – Elektron nurlarni o‘ziga yutish xususiyatiga ega.

Dorivor xususiyatlari - Garchi shaflera xalq tabobatida keng qo‘llanilmasa-da, ayrim tadqiqotlarda uning ayrim dorivor jihatlari ta’kidlangan:

- Havoni tozalashi sababli allergik kasalliklarni kamaytirishga yordam beradi.
- Ba’zi turdagi bakteriyalar va mikroorganizmlarni yo‘q qilishga ko‘maklashadi.
- Xitoy tabobatida shafleraning ba’zi qismlari bo‘g‘im og‘riqlarini yengillashtirish uchun ishlatiladi.

E’tibor berish kerak! Shaflera o‘zida ba’zi toksik moddalarni saqlashi mumkin. U uy hayvonlari va kichik bolalar uchun zararli bo‘lishi mumkin, shuning uchun ehtiyot bo‘lish tavsiya etiladi.

Siz shaflerani parvarishlash yoki boshqa xususiyatlari haqida qo‘shimcha ma’lumot istaysizmi? Shaflera (Schefflera) – bu dekorativ bargli, doim yashil xonaki o‘simlik bo‘lib, asosan estetik va havoni tozalovchi xususiyatlari bilan qadrlanadi. Quyida shafleraning foydalanish sohalari va usullari keltirilgan.

a. Ichki bezak (interyer dizayni) - Ofislar va uylar. Shaflera chiroyli ko‘rinishi bilan interyerni bezatadi, xonaga jonlilik va tabiiylik baxsh etadi.Restoran, mehmonxona, kutubxona kabi joylarda ham dizayn element sifatida ishlatiladi.

b. Ekologik foyda - Havoni tozalash. Shaflera havodagi zararli moddalardan (masalan, formaldegid, benzol, ksilen) tozalashga yordam beradi.Namlikni muvozanatlashtiradi: O‘zidan namlik ajratib, xonadagi quruq havoni yumshatadi.

c. Fiziologik va psixologik foyda - Stressni kamaytiradi. Yashil o‘simliklar odam ruhiyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi, stressni yengillashtiradi. Diqqatni jamlash, O‘qish yoki ish joyida shaflera bo‘lsa, diqqatni jamlash osonlashadi.

d. Feng Shui va bioenergetika - Energiya muvozanati: Feng Shui ilmidan kelib chiqib, shaflera salbiy energiyani yutadi va ijobiy muhit yaratadi, deb hisoblanadi. Ba'zi madaniyatlarda u oilaviy totuvlik va muvozanat timsoli sifatida qadrlanadi.

e. Dorivor maqsadlar (hozircha cheklangan) Ilmiy manbalarda shafleraning keng dorivor ishlatilishi haqida ma’lumotlar kam, ammo ba’zi xalq tabobatida u tashqi teri yallig‘lanishlariga

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-4

qarshi ishlatilgan. Biroq, ehtiyotkorlik zarur, chunki o‘simlikning shirasida allergik moddalar bo‘lishi mumkin. Ha, shaflera (Schefflera) — asosan bezakbop o‘simlik sifatida tanilgan bo‘lsa-da, uning ayrim turlari xalq tabobatida va ayrim sanoat sohalarida ham foydalanilishi mumkin. Keling, har bir sohaga alohida to‘xtalaylik:

1. Xalq tabobatida - Immunitetni mustahkamlash: Ayrim manbalarda shaflera barglaridan tayyorlangan damlamalar shamollash va grippga qarshi vosita sifatida ishlatilganligi aytiladi. Yallig‘lanishga qarshi xususiyat: Barglarining kukuni yoki damlamasi revmatizm, bo‘g‘im og‘rig‘i va teri yallig‘lanishlarida tashqi vosita sifatida qo‘llanilishi mumkin.
2. Havoni tozalovchi xususiyati: Bu farmakologik emas, ammo xalq tabobatida uy havosini poklab, asab tizimini tinchlantirish uchun ishlatilgan.
2. Farmatsevtikada - Hozirda keng farmatsevtik foydalanilishi rivojlanmagan, lekin ba’zi tadqiqotlarda shaflera ekstraktlarining antioksidant, yallig‘lanishga qarshi va antimikrob xususiyatlari aniqlangan. Bu esa kelajakda u asosida dorivor vositalar ishlab chiqish imkoniyatini ko‘rsatadi.
3. Parfyumeriya sanoatida- Hozirgi paytda shaflera to‘g‘ridan-to‘g‘ri parfyumeriya sanoatida ishlatilmaydi.Biroq uning yengil va tetiklantiruvchi hidi tabiiy xonaki bezak o‘simlik sifatida xonani hidsizlantirish va estetik ko‘rinish berishda foydalidir.Ha, shaflera (Schefflera) — asosan bezakbop o‘simlik sifatida tanilgan bo‘lsa-da, uning ayrim turlari xalq tabobatida va ayrim sanoat sohalarida ham foydalanilishi mumkin. Keling, har bir sohaga alohida to‘xtalaylik:
1. Xalq tabobatida
Immunitetni mustahkamlash: Ayrim manbalarda shaflera barglaridan tayyorlangan damlamalar shamollash va grippga qarshi vosita sifatida ishlatilganligi aytiladi.Yallig‘lanishga qarshi xususiyat: Barglarining kukuni yoki damlamasi revmatizm, bo‘g‘im og‘rig‘i va teri yallig‘lanishlarida tashqi vosita sifatida qo‘llanilishi mumkin.Havoni tozalovchi xususiyati: Bu farmakologik emas, ammo xalq tabobatida uy havosini poklab, asab tizimini tinchlantirish uchun ishlatilgan.
2. Farmatsevtikada
Hozirda keng farmatsevtik foydalanilishi rivojlanmagan, lekin ba’zi tadqiqotlarda shaflera ekstraktlarining antioksidant, yallig‘lanishga qarshi va antimikrob xususiyatlari aniqlangan. Bu esa kelajakda u asosida dorivor vositalar ishlab chiqish imkoniyatini ko‘rsatadi.
3. Parfyumeriya sanoatida
Hozirgi paytda shaflera to‘g‘ridan-to‘g‘ri parfyumeriya sanoatida ishlatilmaydi.
Biroq uning yengil va tetiklantiruvchi hidi tabiiy xonaki bezak o‘simlik sifatida xonani hidsizlantirish va estetik ko‘rinish berishda foydalidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Wolverton, B.C. (1989). Interior Landscape Plants for Indoor Air Pollution Abatement. NASA.
2. Qosimov B. – O‘simlikshunoslik asoslari, Toshkent, 2020.
3. Золотницкий Н.Ф. – Мир комнатных растений.

4. „Is a peace lily an indoor or outdoor plant? - Gardening Host“ (en-US) (2022-yil 23-dekabr). 2022-yil 23-dekabrda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2022-yil 23-dekabr.

5. Heinrich Wilhelm Schott and Stephan Endlicher. *Meletemata botanica*. C. Gerold, made available online by The Biodiversity Heritage Library, 1832.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

6. Stearn, W. T.. *Botanical Latin: History, grammar, syntax, terminology and vocabulary, Fourth edition*. David and Charles, 1992.

7. „Search results — The Plant List“. *www.theplantlist.org*.

8. *Edward F. Gilman.* „*Spathiphyllum* x 'Clevelandii', Fact Sheet FPS-555“. University of Florida Cooperative Extension Service (1999).

Internet saytlar.
1. https://uz.unistica.com/sheflera-kopaytirish/
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/Spathiphyllum
3. https://plants.ces.ncsu.edu/plants/spathiphyllum/.
4. https://nasa.gov/clean-air-study.